

به کارگیری روش کروماتوگرافی مایع با کارایی عالی (HPLC) در تعیین مقادیر ساfranال به عنوان فاکتور کیفیت عطر زعفران ایرانی و مقایسه آن با روش اسپکتروفتومتری

حمیدرضا فلاحت پیشه^{۱*}، محمد تقی مظلومی^۲، رزیتا کمیلی فنود^۳ و فریبا سید احمدیان^۴

- ۱- پژوهشیار انستیتو تحقیقات تغذیه ای و صنایع غذایی کشور، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
- ۲- دانش‌آموخته کارشناس ارشد علوم و صنایع غذایی، انستیتو تحقیقات تغذیه ای و صنایع غذایی کشور، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
- ۳- کارشناس علوم تغذیه، آزمایشگاه تحقیقات صنایع غذایی، انستیتو تحقیقات تغذیه ای و صنایع غذایی کشور، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
- ۴- کارشناس علوم و صنایع غذایی، آزمایشگاه تحقیقات صنایع غذایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

چکیده

زعفران از کلاله‌های خشک شده گونه *Crocus sativus L.* به دست می‌آید. به دلیل وجود برخی شباهت در روش استاندارد بین المللی و استانداردهای ایران در اندازه‌گیری مقادیر ساfranال در زعفران اقدام به راه اندازی یک روش تغییر یافته بر پایه کروماتوگرافی مایع با کارایی عالی (HPLC) برای اندازه‌گیری ساfranال کردیم. در این روش ۰/۱ g نمونه ساییده شده سه بار با اتانول ۷۸۰ استخراج شد و پس از آن بلافاصله به دستگاه HPLC تزریق گردید. مراحل استخراج سریع (۳۰ دقیقه) و مراحل کروماتوگرافی علاوه بر سریع بودن (۵ دقیقه) تکرار پذیر و دقیق بودند (۱۴۶±۹ ppm). حداقل میزان قابل شناسایی ۰/۰۱۳ µg/ml و متوسط درصد بازیابی (n=۵) برای غلظتهای گوناگون استاندارد افزوده شده به نمونه‌های زعفران ۱۴/۱۰۱٪ بود ضمن آن‌که روش فوق تا ۱۰ ppm کاملاً خطی بود. از هر دو روش HPLC و طیف نور سنجی برای تعیین ساfranال بر حسب وزن خشک در نمونه‌های زعفران خشک شده با چهار روش گوناگون (آون خلاء، خورشیدی، ماکروویو و سنتی) استفاده شد. با مقایسه نتایج، به‌ویژه در نمونه‌های سنتی ارجحیت روش HPLC و خطای احتمالی ناشی از هم‌پوشانی سایر ترکیبات در اندازه‌گیری ساfranال به روش طیف نور سنجی آشکار شد.

کلید واژگان: زعفران، ساfranال، کروماتوگرافی مایع با کارکرد بالا، طیف نور سنجی

* مسؤول مکاتبات مقاله: info@nftif.org

۱- مقدمه

روشهای مختلف به‌طور همزمان پرداخته شود تا بر اساس نتایج حاصله بتوان نسبت به ضرورت بازبینی در روش استاندارد ملی تاکید کرد. در بیست و یکمین کمیته فنی تدوین استاندارد ادویه و چاشنیها (۲۰۰۲ اسپانیا) پیشنهاد برای تجدید نظر در استاندارد زعفران ارائه شد که بر اساس آن موضوع همپوشانی عطر و طعم و رنگ زعفران با دو روش طیف سنجی و کروماتوگرافی مایع با کارکرد عالی مطرح شد. هر چند که بحث اصلی بهبود کیفیت اندازه‌گیری رنگ زعفران بوده است اما به هر حال این خود می‌تواند نشانه‌ای بر عزم جهانی در بهبود روشهای اندازه‌گیری عطر و رنگ زعفران باشد.

۲- مواد و روشها

مواد به‌کار گرفته شده عبارت بودند از

۱- اتانول مرک ۹۹٪، استو نیتریل مرک ۹۹/۵٪، استاندارد سافرانال سنتزی از سوپلکو^۵ (آمریکا) ۹۰٪ و کلالة زعفران خشک و تازه مربوط به قائن و گناباد در استان خراسان.

۱-۲- نحوه نمونه‌گیری

ابتدا دو مزرعه از مناطق کشت زعفران قائن و گناباد به‌طور تصادفی انتخاب شدند و در هر مرحله نمونه‌گیری، مجموع گل‌های چیده شده هر مزرعه مخلوط شدند. گل‌های چیده شده به همان حالت در کارتنهای منفذدار بدون آنکه انباشته شوند به انستیتو تحقیقات تغذیه و صنایع غذایی کشور حمل شدند در آنجا با دستکش استریل عملیات جدا کردن کلالة‌ها انجام می‌گرفت و در نهایت پس از مخلوط کردن کلالة‌ها نمونه‌های لازم برای انجام فرایندهای گوناگون خشک کردن جدا و سپس فرایند خشک کردن انجام گرفت.

نمونه‌های خشک شده برای انجام مراحل اندازه‌گیری سافرانال به آزمایشگاه HPLC انتقال یافت.

زعفران گران‌ترین و با ارزش‌ترین ادویه جهان از کلالة‌های خشک شده گونه *Crocus sativus L.* به‌دست می‌آید [۱، ۲]. ایران به تنهایی ۷۵-۷۸ درصد تولید جهانی این محصول را در اختیار دارد ولی به دلایل گوناگون ۱۰-۲۵ درصد از سود واقعی آن نصیب کشور ما می‌شود [۳، ۴].

سافرانال ماده‌ای آلدئیدی است که معیار کیفیت عطر زعفران می‌باشد [۵، ۶]. وینترهالتر^۱ و استرابینگر^۲ اخیراً در یک مقاله مروری به بررسی تاریخچه تولید زعفران، کاربردهای سنتی زعفران در غذاها و نوشابه‌ها، اهمیت پیکروکروسین^۳، ترکیبات عطری، پیش‌سازهای آنها و ترکیبات فرار زعفران و نیز ترکیبات ایجاد کننده رنگ و روش تجزیه ترکیبات زعفران پرداخته‌اند [۷]. آلونسو^۴ و همکاران در یکی از آخرین بررسی‌های انجام شده به مقایسه میزان سافرانال در نمونه‌های اسپانیایی با نمونه‌هایی از ایران، هند و ایتالیا پرداخته‌اند. آنها از هردو روش گازکروماتوگرافی و طیف سنجی استفاده، و نتیجه‌گیری کردند که نمونه‌های ایرانی به دلیل نوع فرایند خشک کردن پایین‌ترین میزان سافرانال را دارا هستند [۸]. روش استاندارد ملی ایران که بر گرفته از روش استاندارد جهانی (ISO-3632) می‌باشد مبتنی بر طیف سنجی در طول موج ۳۳۰ nm است که به گفته سایر محققان چندان تکرار پذیر و قابل اعتماد نیست [۸، ۹]. روش کروماتوگرافی بخصوص روش کروماتوگرافی با کارکرد عالی (HPLC) به دلیل قابلیت جداسازی و اندازه‌گیری تک تک اجزا بسیار اختصاصی بوده و از دقت بالایی برخوردار می‌باشد؛ هر چند، در نوع روش استخراج سافرانال پیش از کروماتوگرافی هنوز نقطه مشترکی وجود ندارد [۱۰، ۱۱، ۱۲]. اما در این پژوهش سعی این بوده است تا با توجه به تلاشهای سایر پژوهشگران به مقایسه بین دو روش اندازه‌گیری سافرانال یعنی طیف نورسنجی و کروماتوگرافی مایع با کارکرد عالی در زعفران خشک شده به

1. Winterhalter
2. Strabinger
3. Pikrokrosin
4. Alounso

5. Supelco

۲-۲- اندازه‌گیری سافرانال با روش طیف سنجی

این عملیات دقیقاً بر پایه استاندارد ملی ایران (۲۵۹-۲) انجام گرفت.

۲-۳- اندازه‌گیری سافرانال با روش HPLC

دستگاه HPLC استفاده شده دارای اجزای زیر بود:

- ۱- پمپ مدل ۵۱۰ واترز آمریکا
- ۲- کنترل‌گر گرادیانی مدل ۷۴۶ واترز آمریکا
- ۳- تزریق‌کننده دستی رتوداین آمریکا
- ۴- ستون Novapack C18 به ابعاد ۱۵۰×۳/۹ mm و قطر ذرات ۴ μm آمریکا
- ۵- آشکارساز UV-VIS مدل ۴۸۶ واترز آمریکا
- ۶- نرم افزار کروماتوگرافی Autochro-2000 - ساخت کره جنوبی
- ۷- سرنگ هامیلتون ۲۵ μl

۲-۴- نحوه آماده سازی نمونه برای استخراج

سافرانال از کلانله‌های خشک شده

۱۰۰ mg از نمونه خشک شده زعفران کاملاً ساییده شده را در یک لوله آزمایش ۱۰ ml با ۵ ml اتانول ۸۰٪ با آب (V/V) مخلوط شده و یک دقیقه به شدت ورتکس شد. آنگاه ۱۰ دقیقه با دور ۳۰۰۰ دور بر دقیقه سانتریفوژ شد و فاز رویی جدا و به یک لوله ۲۵ ml انتقال یافت. این عمل دوبار دیگر و هر بار با ۵ ml اتانول ۸۰٪ انجام شد. ۲۰ μl از فازهای جدا شده در لوله ۲۵ ml به دستگاه HPLC تزریق شد.

برای اندازه‌گیری سافرانال شستشوی ایزوکراتیک^۱ با یک پمپ به وسیله فاز متحرک با ترکیب نسبتی ۷۶:۲۴ از آب: استونیتریل و با سرعت جریان ۰/۵ ml بر دقیقه استفاده شد. طول موج آشکارساز روی $\lambda=308$ nm تنظیم شده بود.

1. Isocratic

۲-۵- منحنی استاندارد سافرانال

ابتدا ۱۰ μl از استاندارد سافرانال با خلوص ۹۰٪ را با ۱۰ ml اتانول ۸۰٪ رقیق کرده و با توجه به اینکه دانسیته استاندارد خالص ۹۶۶ kg/L است، غلظت این محلول حدود ۹۶۶ ppm خواهد شد. این محلول، محلول مادر ۱ بوده و از رقیق سازی آن سایر استانداردها تهیه شد. غلظتهای ۰/۱۲، ۰/۲، ۲/۴، ۴/۸ و ۹/۶ ppm از سافرانال و در اتانول ۸۰٪ تهیه شد و ۲۰ μl از هر کدام به دستگاه HPLC تزریق شد. سپس با روش استاندارد خارجی و از طریق محاسبه مساحت زیر پیک سافرانال در نمونه‌های استاندارد نسبت به غلظت نمونه‌های استاندارد بر حسب ppm منحنی استاندارد رسم شد.

چگونگی محاسبه مقدار سافرانال موجود در نمونه‌های زعفران بر حسب ppm وزن خشک زعفران به قرار زیر بود:

$$M = C_L \times 15$$

$$C_w = \frac{M}{(100-h)} \times 0/1$$

M - مقدار سافرانال موجود در ۰/۱ g نمونه زعفران بر حسب میکروگرم

C_L - غلظت به دست آمده از منحنی استاندارد بر حسب μg/ml

C_w - مقدار سافرانال موجود در وزن خشک زعفران بر حسب

mg/kg

h - درصد رطوبت نمونه

توضیح: عدد ۱۵ ضریب رقت و عدد ۰/۱ میزان نمونه اولیه وزن شده است.

۳- نتایج و بحث

نتایج مربوط به رسم منحنی رگرسیون استاندارد نشان داد بین ۰ تا ۱۰ ppm رابطه بین غلظت و پاسخ آشکار ساز خطی است. منحنی خط رگرسیون برای تزریق محلول استاندارد خالص عبارت بود از $y = 0/0458x + 0/0002$ که ضریب همبستگی آن

معادل ۰/۹۹۵۴ کاملاً نزدیک به ۱ بود همچنین معادله خط رگرسیون برای استانداردهای خالص افزوده شده به نمونه زعفران نیز به همان شکل به دست آمد که عبارت بود از $y = 0.0438 + 0.1113x$ در این حالت ضریب همبستگی بین نقاط معادل ۰/۹۹۵۱ به دست آمد. همانطور که دیده می‌شود شیب هر دو خط بسیار به هم نزدیک می‌باشند که نشانه خوبی از بالا بودن میزان درصد بازیافت در این روش است از طرفی ضرایب همبستگی نقاط هم تقریباً مشابه هم می‌باشد که نشان‌دهنده آن است که از منحنی استاندارد خالص با قاطعیت می‌توان برای محاسبه میزان سافرانال در نمونه‌های زعفران استفاده کرد.

حد تشخیص روش (Detection limit) پس از رقیق سازی مکرر محلول استاندارد ۹/۶ $\mu\text{g/ml}$ به دست آمد. به این شکل که رقیق سازی تا جایی ادامه یافت که عملاً پیک حاصل در محدوده زمان بازداری سافرانال از نوین خط پایه قابل شناسایی نبود در این حالت سطح زیر پیک نوین محاسبه و سه برابر شد که پس از قرار دادن در معادله خط رگرسیون مربوط به منحنی استاندارد به عنوان حد تشخیص در نظر گرفته شد که معادل

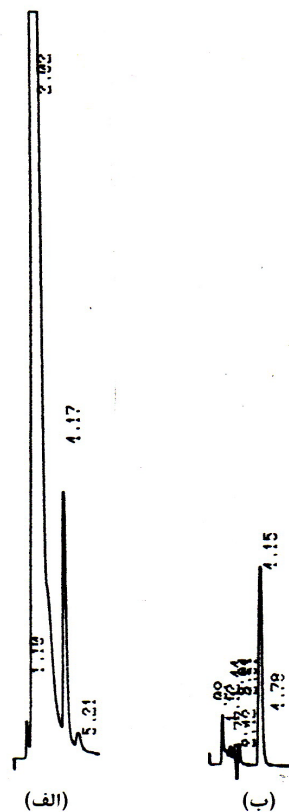
جدول ۱ نتایج ۵ تکرار درصد بازیابی سافرانال پس از افزودن غلظتهای گوناگون استاندارد به نمونه‌های زعفران خشک

نمونه‌ها	سطح زیر پیک نمونه تنها	سطح زیر پیک اضافه شده	سطح زیر پیک استاندارد	درصد بازیافت	درصد ضریب تغییرات
نمونه ۱	۰/۱۰۳۶۶	۰/۰۰۶	۰/۱۱۲۹	٪ ۱۰۳	٪ ۴/۴۵
نمونه ۲	۰/۱۰۳۹	۰/۰۵۸	۰/۱۶۶۹	٪ ۱۰۳/۱	٪ ۵/۸۶
نمونه ۳	۰/۱۰۴۷	۰/۱۲	۰/۲۲۹۹	٪ ۱۰۲/۳	٪ ۳/۹
نمونه ۴	۰/۱۰۴	۰/۲	۰/۳۰۴	٪ ۱۰۰	٪ ۷/۵
نمونه ۵	۰/۱۰۲۱	۰/۴۵	۰/۵۴۰۱	٪ ۹۷/۳	٪ ۷

بتاسیکلوسیترال^۱ است پس از آن از ستون خارج می‌شود (شکل ۱).

نتایج میزان سافرانال در نمونه‌های خشک شده با روشهای گوناگون خشک کردن با دو روش کروماتوگرافی مایع با کارکرد عالی و طیف سنجی نیز در شکل‌های ۲ و ۳ آورده شده است. در کروماتوگرام، سافرانال در زمان ۴/۱۷ دقیقه از ستون خارج و در برخی از نمونه‌ها پیک کوچک دیگری که احتمالاً مربوط به

1. Betasiklositral

شکل ۱ کروماتوگرام مربوط به سافرانال در الف) نمونه زعفران، زمان بازداری ۴/۱۷ دقیقه، ب) نمونه استاندارد با غلظت ۴/۸ ppm، زمان

ترجیح داده شد که فرایند استخراج حداقل زمان ممکن را داشته باشد به این دلیل مرحله جداسازی رنگدانه‌ها با روش SPE حذف شد. خوشبختانه این عمل باعث ایجاد هیچگونه مزاحمتی در جریان کروماتوگرافی نشد. از طرفی نیاز به تغلیظ هم احساس نشد. و چون به کارگیری دمای بالاتر از دمای محیط احتمالاً باعث تبخیر و افزایش غلظت سافرانال می‌شود، از این کار صرف نظر گردید. با این تفاسیر زمان لازم برای استخراج به ۳۰ دقیقه کاهش یافت. لوسکاتو^۲ و همکارانش ضمن ارائه روشی برای استخراج اختصاصی سافرانال با استونیتریل صددرصد به مقایسه روش

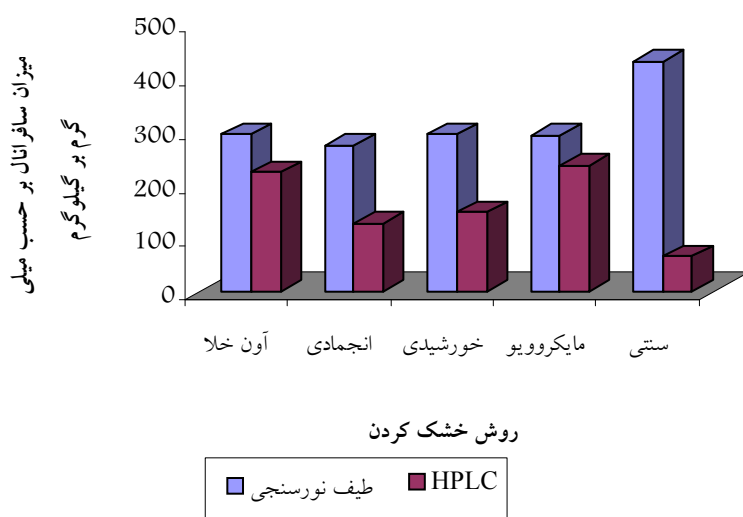
متانول و اتانول همراه آب با درصدهای گوناگون برای استخراج سافرانال و آلفا کروسین استفاده شده است [۹، ۱۲]. به کارگیری دمای بالاتر از محیط نیز در مواردی برای تسریع استخراج سافرانال زعفران به کار گرفته شده است [۱۳]. سوجاتو^۱ و همکارانش ضمن استفاده از مخلوط اتانول و آب (۸۰٪) اقدام به جداسازی رنگدانه‌های زعفران با روش استخراج روی فاز جامد (SPE) و سپس تغلیظ نمونه و حذف حلالها اقدام به تبخیر حلال در دستگاه تبخیر کننده چرخان و تحت گاز ازت کردند [۷]. در روش به کار گرفته شده در این آزمایشگاه

2. Looskato

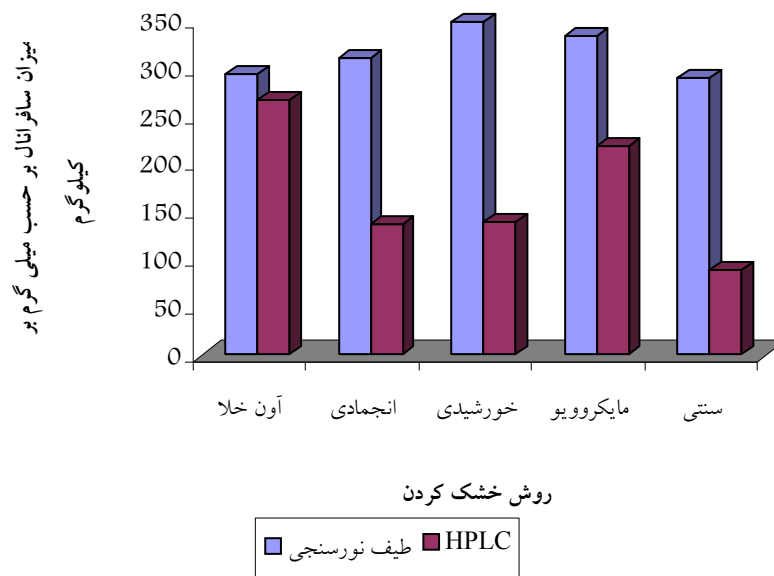
1. Soujato

مشخصی در روند تغییرات ساfranال و نوع روش خشک کردن دیده نمی‌شود ضمن آن که میزان ساfranال نمونه‌های خشک شده به روش سنتی بسیار بالاست اما در روش HPLC ضمن وجود اختلاف معنادار بین روشهای گوناگون خشک کردن در هر دو شهر قائن و گناباد وجود الگوی مشخص در روند تغییرات ساfranال کاملاً به چشم می‌خورد که خود می‌تواند نشان دهنده دقت و کارایی روش HPLC باشد. نکته مهم دیگر آن بود که نمونه‌های سنتی بر خلاف روش طیف سنجی میزان ساfranال بسیار پایین‌تری داشتند و اگر این موضوع را که در طول موج ۳۳۰ نانومتر سیس کروسین همراه با ساfranال جذب خواهد داشت بپذیریم. بنابراین باید گفت در روش طیف سنجی میزان ساfranال به‌طور کاذب افزایش یافته است [۱۴، ۱۰]. با توجه به بالا بودن میزان ساfranال اندازه‌گیری شده در نمونه‌های خشک شده با روش سنتی در روش طیف سنجی شاید بتوان گفت میزان تولید سیس کروسین در روش خشک کردن سنتی بالاتر از دیگر روشهای خشک کردن می‌باشد.

خود با روش سوجاتو و همکارانش پرداخته است. آنها اعلام کردند سه بار استخراج با استونیتریل ۱۰۰٪ مانع از استخراج پیکرو کروسین شده و احتمالاً آنزیم بتا گلوکوزیداز را نیز خاموش می‌نماید. در این روش نیز دو فرایند SPE و تبخیر حلال حذف شده است؛ اما اشاره شده به کارگیری مخلوط اتانل ۸۰٪ با آب پس از ۶ ساعت از شروع استخراج میزان ساfranال اندازه‌گیری شده در یک نمونه را حدود ۱۱٪ افزایش می‌دهد [۱۱]. اگر این موضوع درست باشد با توجه به کاهش زمان استخراج تا ۳۰ دقیقه در روش استفاده شده ما و تزریق بلافاصله نمونه‌ها به دستگاه HPLC می‌توان گفت خطا از ۱۰۰٪ در روش سوجاتو به حدود ۸٪ کاهش پیدا کرده است. استونیتریل ۱۰۰٪ به دلیل قدرت آبیگری بالا برای استخراج ساfranال از کلانله‌های تازه کارایی بالاتری خواهد داشت؛ زیرا کلانله‌های تازه قابل سایش نبوده اما در مجاورت استونیتریل ۱۰۰٪ خشک شده و به راحتی خرد می‌شوند. با مشاهده شکل‌های ۲ و ۳ می‌توان دید در روش طیف سنجی (روش استاندارد ملی ایران) هیچگونه الگوی

شکل ۲ مقایسه دو روش HPLC و طیف نورسنجی در نمونه‌های زعفران خشک شده با چهار روش مختلف بر حسب میلی گرم بر کیلوگرم (گناباد)

شکل ۳ مقایسه دو روش HPLC و طیف نورسنجی در نمونه‌های زعفران خشک شده با چهار روش مختلف بر حسب میلی گرم بر کیلوگرم، قائن

۴- نتیجه گیری

روش طیف نورسنجی برای اندازه‌گیری سافرانال که به وسیله سازمان استاندارد جهانی ارائه شده و به عنوان استاندارد ملی ایران پذیرفته شده است با توجه به نتایج حاصله تکرارپذیر و رضایت بخش نیست و تجدید نظر در آن لازم است. بنابراین با توجه به تجدید نظر در روش اندازه‌گیری رنگ به نظر می‌رسد روش اندازه‌گیری عطر زعفران نیز می‌بایستی مورد تجدید نظر قرار بگیرد به هر حال تلاش در راستای بهبود هر چه بیشتر شرایط استخراج ترکیبات عطر و رنگ با هر دو روش HPLC و طیف نورسنجی می‌بایستی ادامه یافته تا امکان اندازه‌گیری سریع‌تر و دقیق‌تر فراهم شود.

۵- تشکر و قدر دانی

از همه کارشناسان گروه تحقیقات صنایع غذایی و سرکار خانم چویدار به دلیل همکاری صمیمانه آنها قدردانی می‌گردد.

۶- منابع

- [1] Ibbora JL, Castellar MR, Canovas M, Majon A. Analysis of a packed bed reactor for hydrolysis of picrocrocin by immobilized β -glucosidase. *Enzyme microbial technology*. 1993; 15:780-84.
- [2] Lozano P, Castellar MR, Simancas MJ, Ibbora JL. Quantitative high performance liquid chromatographic method to analysis of commercial saffron (*crocvus sativus L.*) products. *Journal of chromatography A* 1999; 830: 477-783.
- [3] Ibbora JL, Castellar MR, Canovas M, Majon A. *Journal of Food Science* 1992; 57(3): 714-716.

- [4] اقتصاد آسیا. ماهنامه بین‌المللی اقتصادی بازرگانی. ۱۳۸۰؛ سال ۹: (۴۲۶) صص ۴، ۳، ۵؛
- [5] زعفران. نشریه داخلی اتحادیه تعاونیه‌های کشاورزی زعفرانکاران ایران ۱۳۷۶؛ سال ۱: (۳) صص ۵-۲.
- [6] ISO. Saffron (*Crocuse Sativuse Linnaeus*): (b) ISO-(E) Part 12-test methods. International Organization for Standardization, Geneva 1993; 3632-2.
- [7] Alonso JL, Salinas MR, Sanchez-Fernandez MA, Garijo J. Safranal content in spanish saffron. *Food science and Technology International*. 2001; 7(3): 225-229.
- [8] Winterhalter P, Straubinger M. Saffron-renewed interest in an ancient spice. *Food Reviews International*. 2000; 16(1): 39-59.
- [9] استاندارد ملی ایران. زعفران - روشهای آزمون. موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران. تجدید نظر دوم. چاپ ششم ۱۳۷۴؛ شماره ۲-۲۵۹.
- [10] Sujata V, Ravishankar GA, Venkatarman LV. Methods for the analysis of saffron metabolites crocin, crocetin, picrocrocin and safranal for the determination of quality of spice using thin layer chromatography, HPLC and Gas chromatography. *Journal of Chromatography* 1992; 624: 497-502.
- [11] Tarantilis PA, Polissiou M, Manfait M. Separation of picrocrocin, cis-trans crocins and safranal of saffron by HPLC and photodiode array detection. *Journal of Chromatography A* 1994; 664: 55-61.
- [12] Loskutov AV, Beninger CW, Hosfield GL, Sink KC. Development of an improved procedure for extraction and quantitation of safranal in stigmas of *crocus sativus* L. using high performance liquid chromatography. *Food chemistry* 2000; 69:87-95.
- [13] Morimoto S, Umezaki Y, Shoyama Y, Soita H, Nishi K, Irino N. Postharvest degradation of carotenoid glucose ester in saffron. *Plant Medicine* 1994; 60: 434-388.
- [14] Tarantilis PA, Polissiou M, Tsoupras G. Determination of saffron components in crude plant extract using HPLC-UV-VIS photodiode array and mass spectrometry. *Journal of Chromatography A* 1995; 669: 107-118.
- [15] Solinas M, Cichelli A. Analisi HPLC compositeresponsibili del colore dell'aromadello zafferano. *Industri Alimentari*. 1988; 27:634-639.
- [16] Orfanou O, Tsimidou M. Evaluation of the coloring strength of saffron spice by UV-VIS spectrometry. *Food Chemistry* 1995; 57(3): 463-469.

Comparison of HPLC and Spectrophotometric methods for Determination of Safranal as the aroma quality of Iranian Saffron

Falahatpishe H.^{1*}, Mazloumi M.T.², Komeili Phonoud R.² & Seyyed Ahmadian F.²

- 1- Assistant Researcher , Department of Food Science and Technology, National Nutrition & Food technology Research Institute, Shahid Beheshti University of Medical Science & Health Services, Tehran, Iran.
- 2- Food Technologist , National Nutrition & Food Technology Research Institute, Shahid Beheshti University of Medical Science & Health Services, Tehran, Iran.

Saffron consists of dried stigmas of *Crocus Sativus L.* Three times of extraction by ethanol/deionized water (80/20) have been used for sample preparation and immediately injected to HPLC for saffranal (main aroma component of saffron) determinations. The method was modified by omitting solvent evaporation and solid phase extraction, which was fast and reproducible (146±9 mg/kg) with the minimum detectability was 0.013 ppm and the average recovery 101.14%. The method was linear up to 10ppm. Saffron samples were from two famous producer cities in khorasan , Ghaen and Ghonabad. Four different drying methods (Vaccum Oven, Macrowave, Solar and Traditional) were used for drying the stigmatas. Each of the two analysis methods (HPLC & Spectrophotometric) was used for determination of saffranal in the dried stigmas. Comparison between the two analytical methods specially by focusing on the traditional samples revealed that spectrophotometric method should be replaced by HPLC or modified to receive better selectivity.

Key Words: Saffron , Safranal , HPLC , Spectrophotometry.

* Corresponding author E-mail address: info@nftif.org